

25. ETIKA ÓRA – ÓRAVÁZLAT
2018- 2019.

A pedagógus neve:	Hajduné Tölgyesi Livia
Iskola, osztály:	Budapesti XIII. kerületi Számítástechnikai Általános Iskola, 5. a
Óra sorszám, címe	25. Kapcsolataim, köreim – I.
Tematikai egység	III. KÖZÖSSÉGBEN
Kerettantervi kapcsolódás	A tananyag tartalma a hétköznapi életből merített és a tanulmányokra épített, visszacsatolható tapasztalatokra és <i>személyes élményekre</i> , épül. A gyakorlatban természetes módon egészíthetik ki az életkornak megfelelő erkölcsi kérdések.
Ajánlott időkeret	1 óra – 45 perc
Az óra anyaga	Mi minden kapcsolja össze a csoport tagjait? Milyen közös tevékenységeink, jeleink, szokásaink és szabályaink vannak? Milyennek látom e csoportok tagjait? Mit tudok róluk? Valóban különböznek-e tőlünk?
Az óra közvetlen célja, típusa	A szociális érzékenység fejlesztése és a személyes felelősség érzésének felkeltése; az ismert erkölcsi normák alkalmazása: jó-rossz közösségi értelmezése; a mai – modern gondolkodás erkölcsiségéhez kapcsolása <i>Alkalmazó, feladatmegoldó óra</i>
Előzetes tapasztalat, tudás, értékismeret	A csoporttagok közötti összetartozás érzését kiváltó legfontosabb tényezők. Előző órán tanultak – erkölcsös magatartás, közösségi élet irratlan szabályai – alkalmazása a szimulált gyakorlatban.
Fejlesztendő képességek	A saját kapcsolati háló szerkezetének tudatosítása. Kommunikációs technikák alkalmazása, az esetleges konfliktusok kezelése. A közösséghez való tartozás élménye.
Értékek	okosság, mértékletesség, tisztelet: önmagunk és mások iránt, kíváncsiság, tájékozottság, bizalom, felelősségtudat
Alapfogalmak	szükséglet, fejlődés, elfogadás, szándék, döntés, barát, ismerős, rokonszenv, barátság, szeretet, megértés, közösség, összetartás, általánosítás, előítélet

AZ ÓRA MENETE		NEVELÉSI - OKTATÁSI STRATÉGIA				
Idő	Feladatok, illusztrációk	Óravezetés	Tanulói munkaformák, tanulói válaszlehetőségek	Didaktikai feladatok	Oktatási módszerek	Megjegyzések
2'	Jelentés, elhelyezkedés	– Az elmúlt órán mivel foglalkoztunk?	Csoportos egymásra figyelés Egyéni	Témakör-előkészítés, ráhangolás, ismétlő gondolatok előhívása	Frontális munka Tanári felvezetés – megbeszélés	Az órai munka mindig azzal kezdődik, hogy a gyerekek körbe ülnek az osztályban, vagyis úgy helyezkednek el a padokban, hogy senki ne fordítson a többieknek hátat. A lehetőségekhez képest, mindenki lásson mindenkit.
4'	1. ISMÉTLÉS 1 2	– Ki mire emlékszik vissza? – A közösségi élet szabályairól is beszélgettünk. Hogyan csoportosítjuk őket? Vannak az... – Hogy nevezzük pontosan az írott szabályokat? – Hogyan az íratlanokat? – Vagyis ezt nevezzük erkölcsi normának. Akkor mi norma szó jelentése? Olyan szokásokon alapuló... – Mi van, ha valaki mégsem tartja be?	<i>Az ember megjelenése a földön...</i> - írott és íratlan szabályok - jogszabályok, - erkölcsi szabályok - viselkedési forma, megszokott magatartás, amelyet mindenkinek be kell tartani. - büntetést kap	Egyéni ismeretek felelevenítése: Témakör bevezetése, a felvezető gondolatok megfogalmaztatása	Moderált beszélgetés a csoportban	A számítógép a projektor előkészítése, bekapcsolása. Fénykép kivetítése Jelentkezéssel el-elmondják, mire emlékszenek az elmúlt óra anyagából: „Az ember megjelenése a földön nagyon sok évvel ezelőtt történt. A „felegyenesedett ember” 2 millió éve már élt a Földön. Kétfélmillió év! Annyira távoli, hogy azt nehéz is megérteni.”
3'	2. RÁHANGOLÁS MOTIVÁCIÓ	– Szerintetek milyen következményei lehetnek a következő esetnek?	Egyéni		Moderált beszélgetés a csoportban	

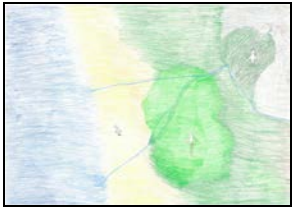
1 Az ember születése – Történelem 5. Mozaik Digitális Oktatás, mozaWeb, A vértesszőlősi előember, Letöltve: 2018. október 20.

2 <http://comeniusktf.hu/taneszkozok/kornyezet4.jpeg>, Letöltve: 2018. október 20.

2'		<p>Van egy fiatalember, aki meztelenül szaladgál az utcán. A rendőr megbünteti 20 ezer forintra, közszemérmérsértésért, amikor bemegy másnap az iskolába... Mit gondoltok, mi történik vele?</p> <p>– Valószínű. Melyik a rosszabb, ha pénzbírságot kap, vagy, ha kinevetik, kirekesztik?</p>	<p>- kinevetik, kigúnyolják, kiközösítik... - ha kirekesztik, mert a pénzt kifizeti, de e gúnyolódás marad.</p>	Ismeret- bővítés	Frontális, a téma megjelölésére alkalmas gondolatok megfogalmazá- sa	<p><u>Kitekintés:</u> - történelem, természetisme</p> <p>A vitakultúra fontos szempontjait megbeszéltük az előző órákon: - hallgasd meg a társaidat,</p> <p><u>Előző óra házi feladata:</u> * Ismeritek Robinson Crusoe történetét? A következő órán felhasználjuk a mai óra anyagát, és a kialakult közösségek fognak együtt dolgozni. Ehhez alakítsunk ki az osztályból 3 csoportot! Mutatom: 1. padosor, 2. padosor, 3. padosor. Így, csoportonként dolgozzatok! – A kitalált helyzet az, hogy repülőgépen utaztatok, és kényszerleszállást kellett a gépnek végre hajtania: 1. egy elhagyott szigeten 2. egy erdős fennsíkon, 3. egy pusztán. Készítetek egy-egy térképet a környékről, miután felmértétek a terepet! A/3-as rajzlapra dolgozzatok! A lap hátuljára úgy kerüljön fel a névsor, hogy mindenki a saját képességeinek megfelelő feladatot vállalja fel, amivel segíteni tudná a túlélési lehetőségeket.</p>
	3. CÉLKITŰZÉS	<p>– Ti viszont, ha jól hallottam, kisebb kalamajkába keveredtetek az elmúlt óra végén. Tudja valaki, hogy mit jelent a „kalamajka” szó? Szóval, mi történt veletek? A mai órán A közösségi élet gyakorlati kihívásai-ról fogunk beszélni, vagyis a milyen szabályokról?</p>	<p>Egyéni</p> <p>- <i>bajba kerül...</i></p> <p>- <i>kényszerleszállást végzett a repülőnk</i> - <i>íratlan szabályokról</i></p>			
15'	4. ELŐZŐ ÓRAI ISMERETEK ALKALMAZÁSA	<p>– Mi történt veletek? – Mielőtt folytatnánk, kérem, hogy üljön mindenki oda, ahol a saját csapata van! – Kérem, hogy vegyétek elő a térképeket! 1 főt jelöljete ki magatok közül, aki elmeséli – összegzi a történeteket.</p>	<p>- 3 csoportot alakítottunk... térképet kellett készítenünk</p>	Szóbeli összefoglalás emlékezetből	Szemléltetés, megfigyelés,	
	1. Elhagyott szigeten	<p>– Jó lenne ezt bővebben kifejteni, hogy ki mihez is értett!</p> <p>Van-e valakinek kérdése hozzájuk?</p>	<p>Csoportos: 1. - <i>mindenki tette a dolgát, amihez értett...</i> - <i>összeszedtük a repülőről a maradék ételt</i> - <i>Mit csináltatok, amikor elfogyott az étel?</i> - <i>lányok fát</i></p>			Vitakultúra fejlesztése
	1. csoport rajza					

	 <p>1. csoport rajza (lap hátulja)</p> <p>3</p>	<p>–Volt hozzá háló?</p> <p>– Honnan tudátok, hogy ehető-e? – Ismeritek azt az embert, aki járja a világot, és a kamera előtt mindent megeszik? Mit gondoltok arról, amit tesz? – Amit ő csinál, azt csak a népszerűsége növelése érdekében teszi. – Vajon az egészsége nem sínyli meg? – Nyersen? – Veszélyes dolgot művel az az ember, hiszen azt sugallja a tévénezőknek, hogy mindent meg lehet úszni, bármit túl lehet élni. Mit gondoltok, miért kell mindent jól átsütni? A Föld különböző területein élő emberek különféle dolgokat esznek, eltérő módon képesek életben maradni. Az afrikaiak pl. kiássák a földből egy növény gyökerét, kicsit megtörlik, majd kifacsarják a levét, és a kezükön keresztül a szájukba csöpögtetik. Mit gondoltok, mi történne veletek, ha utána csinálnátok?</p>	<p><i>gyűjtöttek, - fiúk halásztak... nem, vagyis horgásztak, - növényeket, bogarakat gyűjtöttünk, bármit megettünk... - kipróbáltuk</i></p> <p><i>- Bear Grylls, túlélő művész - undorító... én is megennék mindent, hogy életben maradjak - sok pénzért - én is ettem már bogarat... átsütve - ne betegdjünk meg</i></p> <p><i>- egészségünk érdekében</i></p> <p><i>kitalálták, mondták nekik...</i></p>	<p>Fokozatos ismeret elsajátítás, érthetőségre épül</p> <p>Az előző órákon szerzett ismeretek felhasználása</p> <p>Afeladat- és probléma megoldása gyakorlás formájában</p>	<p>csoportban</p> <p>Moderált beszélgetés</p> <p>Frontális informálás</p>	<p><u>Differenciálás:</u> Mielőtt bármit is mondanék, ügyelek arra, hogy az artikulációm megfelelő legyen, és gyakran fordulok a gyermek felé, aki hallássérült. Van hallókészüléke, jól együtt tud velünk működni, de szájról is szokott olvasni. Gyakran meg is dicsérem.</p> <p><u>Kitekintés:</u> alsós erkölcsstan, rajz- és vizuális nevelés</p> <p>* Rövid összefoglalás arról, hogy milyen egészségügyi veszély leselkedik azokra, akik fenntartás nélkül elfogadják a televíziós show műsorok látványelemeit: nem valószínű, hogy az a hernyó a filmrészlet alapján egészséges!!!</p> <p>„Egy nyolc évvel ezelőtti házibuliban hülye ötlete támadt egy ausztrál húszévesekből álló társaságnak: miután felmászott az asztalra egy meztelen csiga, arra biztatták Sam Ballardot, a fiatal rögbijátékost, hogy egye meg. Belement a játékba, lenyelte a csúszómászót, majd</p>
--	--	--	---	---	---	---

³ <http://k868686.tistory.com/entry/%EC%95%84%EB%8B%8C-%EB%84%88%EC%9D%98-%EB%AC%B8%ED%95%99%EC%97%90-%EC%8A%B5%EB%8B%88%EB%8B%A4%EA%B7%B8%EB%9F%B4%EC%88%98%EB%A1%9D>

	<p>2. A hegy tetején, erdős területen</p> <p>2. csoport rajza</p>	<p>Vagy az eszkimók a bálna belső szerveket nyersen megeszik. Ami nekik jó és tápláló, az minket akár a halálba is kergethet. Nagyon kell ügyelni a higiéniára, és csak a saját kultúrájában megszokott higiéniás elveinek betartásával szabad étkezni.</p> <p>– Etikusan viselkedik a többiekkel szemben Bear Grylls? – Érdekes az állatokat is megfigyelni. Milyen növényeket nem esznek meg? Igen, mert a természet okos, figyelmeztet, bár van néhány piros gyümölcs, amely megehető. Soha nem érdemes fogadásból vagy „brahiból”, kivagyiságból kockáztatni az életedet, egészségedet!</p> <p>– A 2-es csoport képviselőjét hallgatjuk.</p> <p>– Van-e hozzájuk valakinek kérdése?</p>	<p>... néhány egyéni sztori arról, hogy miket láttak a tévében...</p> <p>- nem, mert veszélybe sodorja őket</p> <p>- a pirosakat - eper, cseresznye</p> <p>Csoportos - Egyéni - hegyen, erdős részen, szétnéztünk, összegyűjtöttük a repülőből a maradék használható dolgot, fából építettünk házat, patakvizet ittunk, csapdát állítottunk az állatoknak, tüzet raktunk...</p>	<p>Önálló gondolatok megfogalmazása a többiek számára</p> <p>Vitakultúra fejlesztése</p>	<p>Moderált beszélgetés a csoportban</p>	<p>420 napra kómába került, és lebénult. Most csövön keresztül táplálják és lélegeztetik, és állandó ápolásra szorul... egy parazitától fertőződött meg”⁵</p> <p><u>Differenciálás:</u> A tanulási problémával küzdő gyermekeket sokszor szólítom, igyekszem figyelni arra, hogy csoporttársaik kellő tisztelettel bánjanak velük.</p> <p><u>Kitekintés:</u> természetismeret, rajz- és vizuális nevelés</p>
--	--	---	---	--	--	---

⁵ <https://24.hu/kulfold/2018/03/09/meztelen-csigat-evett-komaba-esett-es-egy-eletre-lebenult/>

	 <p>2. csoport rajza</p>	<p>– Meg tudnátok mutatni nekünk is, hogy kell tüzet csiholni?</p> <p>– Mire kellett ezzel kapcsolatban ügynetek? Bizony, nagy kincs volt régen a tűz (villámlásból nyerték stb.)</p> <p>– Úgy látom, hogy a térképetek szerint egész közel volt egymáshoz a három társaság. Jó vagy rossz, hogy nem találkoztatok egymással?</p> <p>– Erre még visszatérünk, de hallgassuk meg a 3. csapatot is, ők hogy boldogultak.</p> <p>– Van kérdés hozzájuk?</p> <p>– Nagyon jó megfogalmazás.</p>	<p>- <i>Hogyan raktatok tüzet?</i> - <i>csiholtunk</i> - <i>ahhoz olyan kő kell, most nem</i> - <i>kivágjuk a fát körülötte, el ne terjedjen a tűz,</i> - <i>ki ne aludjon a tűz</i></p> <p>- <i>igen, mert többen könnyebb együtt boldogulni... nem, mert jól elvoltunk nélkülik is... sok ember többet veszekszik... több felé kell osztani a dolgokat</i></p> <p>- <i>én tudok varni, a repülőn talált törülközőket összevarrtam, és az alá tudtunk beköltözni, mi is összeszedtük a fontos dolgokat a repülőről, a fiúk kerestek vizet, a lányok főztek</i> - <i>Mivel vadásztatok?</i> - <i>pattintott kővel</i> - <i>Nem sajnáltátok az állatokat</i></p>	<p>Csoportmunka gyakorlása, alkalmazkodás</p> <p>Önálló gondolatok megfogalmazása</p>	<p>Moderált, összegző beszélgetés a csoportban</p>	<p>Az érdekes beszámolók lekötik a többiek figyelmét, nem kell külön figyelmeztetni az osztályt. Fontos megfigyelés volt számomra, hogy azok a gyerekek is beilleszkedtek – nem kellett differenciálni – akik egyébként „másságuk” miatt több odafigyelést igényelnek.</p> <p><u>Kitekintés:</u> testnevelés 😊</p> <p><u>Kitekintés:</u> természetismeret, történelem, technika, rajz- és vizuális</p>
	 <p>3. csoport rajza</p>					

10'		<p>– Szeretném megtudni, hogyan töltöttétek a hétköznapokat!</p>	<p><i>megenni?</i> - <i>nem, mert a tápláléklánc alján vannak</i></p>		Frontális	nevelés
	5. ÚJ ISMERET FELDOLGOZÁSA (tények, jelenségek folyamatok)	<p>– Ki mondta meg, hogy mikor mit kell tenni? – Értem. Akkor mindenki bekiabálta a saját elképzelését, a többiek pedig megcsinálták? – Káosz? Az mit jelent?</p>	<p>Csoportos beszélgetés</p>			
		<p>– Az nem jó, ha mindenki azt csinál, amit akar? Ezt nem értem.</p> <p>– Tehát kellene a szabályok? Csak az a bajom ezzel, hogy ha mi felnőttek megalkotjuk a szabályokat, akkor ti kamaszok úgysem tartjátok be őket.</p> <p>– Értem, hogy legyen mit megszegni? – Amikor a házi feladatot készítettétek, honnan tudtátok, hogy oldjátok meg? – Szóval volt valaki, aki levezényelte az egészet? – Hogyan választottatok vezető magatoknak ott, ahova kerültetek? – Bárki alkalmas arra, hogy vezető legyen?</p>	<p>- <i>csiholt, meggyújtotta öngyújtóval</i></p> <p>- <i>megbeszéltük</i></p> <p>- <i>nem, az káoszhoz vezetne</i> - <i>nincsenek szabályok, mindenki azt csinál, amit akar</i> - <i>nem jó, mert akkor csak veszekedés van belőle</i></p>	<p>majd sor kerülhet az alkotók produktív alkalmazásáról a)</p> <p>Az előzetes ismeretekre előhívása</p> <p>Szervezés, alkalmazkodás</p>	Irányított beszélgetés	

	 <p>Táblakép – órai munka</p>	<p>Vegyétek elő a füzeteteket! Dupla oldalon nyissátok ki! Gondolattérképet fogunk készíteni. Középre írjátok fel, a körbe: ÉN, a VEZETŐ.</p> <p>– Kérem, mondjatok fontos, jellegzetes tulajdonságokat, amivel rendelkezik a jó vezető.</p>	<p>- <i>akkor is kellenek szabályok</i></p> <p>- ☺</p> <p>- <i>X.Y. megmondta...</i></p> <p>- <i>iiigen...</i></p> <p>- <i>ő jelentkezett, megszavaztuk...</i></p> <p>- <i>nem</i></p>	<p>Önálló gondolkodás, saját vélemény alkotása,</p>		<p>A füzetbe ezen az órán a sok rajz miatt általában ceruzával dolgozunk.</p>
4'	<p>6. RENDSZEREZÉS, RÖGZÍTÉS</p>	<p>–Beszéljük meg! Szerintetek mindenki alkalmas arra, hogy vezető váljék belőle?</p>	<p>- <i>kedves, halk szavú, szolgálatkész, odafigyel mások véleményére...</i></p>	<p>Vitakultúra fejlesztése</p>	<p>Interaktív munka</p>	<p>Utóbb kialakult egy érdekesség: két külön táblázatot rajzoltam végül fel a táblára, mivel teljesen eltérő meglátások érkeztek. Örömmel töltött el, mert jó kiindulási alap volt a folytatáshoz. Az eredetileg eltervezett helyett készült a kettő.</p>
		<p>– Tegye fel a kezét, aki szívesen vállalná a vezetői feladatokat, ha egy erdőben ragadna az osztály.</p> <p>– Az, tegye fel, aki vállalná a többiekért a felelősséget, és garantálni tudná, hogy kihozza onnan őket baj nélkül.</p> <p>Mit jelent az a szó, hogy felelősség?</p> <p>– Ott, ahol ti voltatok, ki tartatta be a szabályokat?</p> <p>– Honnan tudja az ember, mikor cselekszik jót, vagy mikor tesz rosszat?</p> <p>– Hogyan tudta átadni az utódainak a tudását?</p>	<p>Egyéni</p> <p>- <i>felelősségteljes, hangos, erős: fizikailag, akaratban</i></p> <p>- <i>nem (egyöntetű válasz)</i></p>			<p>*Tudatos magatartás; elhatározás az elszánt törekvésre egy cél elérése érdekében, vagy egy közösség boldogulása érdekében tett erőfeszítés.</p> <p>*</p>

		– Mit tudott tenni azért, hogy ne felejtsek el a fiatalok a lényeges viselkedési szabályokat?	<i>...néhányan teszik fel a kezüket</i>			A magunkért vállalt felelősség kifejezéssel olyan helyzetet határozzunk meg, amellyel akkor kerülünk szembe, ha valaki elmulasztja kötelezettségét, megszegi valamely norma által előírt követelményt. Az a norma lehet törvény, szokás, erkölcsi vagy vallási elv. Tehát van erkölcsi és jogi felelősség.
3'	7. ÖSSZEGZÉS	– Az alábbi idézet segít összefoglalni, a mai óra anyagát: „Mindezek utána: bizony, eleink élete folyása intő példa az utánunk jövőknek; vegye észébe az ember a tanulságait annak, ami mással történt, hogy figyelmezve a hajdanvolt népek hagyományaira s azokat tanulmányozva okulhasson belőlük. Áldassék, ki az elődök hagyományát intő tanulságként állította más népek elé. Eme tanulságok közül valók az Ezeregyéjszaka nevezett történetek a bennük levő pompás történetekkel és példázatokkal.” ⁴	<i>... egy-két kéz marad fenn</i> Csoportos beszélgetés		Frontális	* Átismétlésre lehetőség az előző órai anyagból: A szokásokon alapuló közösségi szabályokat, akkor kiközösítik az illetőt. Ezeket az alkalmazkodási feltételeket nevezzük <i>közösségi normának</i> . Az <i>etika</i> a filozófia gyakorlati ága, mint <i>erkölcsfilozófia</i> , az emberi együttélés szabályait értelmezi, magyarázza a jó keresése által. Nem ad konkrét utalásokat arra, hogy hogyan találjuk meg a jót, sokkal inkább rávezet, feltárja a lehetőségeket; meghagyja a választás jogát: az ember szabadságát, a szabad akarat gyakorlását részesíti előnyben. Adott társadalomban élő emberek között kialakult tanult normák és belső késztetésből
1'	9. ÉRTÉKELÉS	– Kérem, hogy emeljétek magasba a kezeteiket! Tárjátok szét, egy hirtelen mozdulattal csapjátok össze a befelé fordított tenyereket, majd még egyszer, és újra, s egyre gyorsabban ismételjétek a mozdulatsort! Így van, megérdemlitek a tapsot, nagyon ügyesek voltatok! ☺	Csoportos			

⁴Ezeregyéjszaka meséi, (Prileszky Csilla fordítása), https://hu.wikipedia.org/wiki/Az_Ezeregy%C3%A9jszaka_mes%C3%A9i

1'	10. HÁZI FELADAT	<p>Naplóbejegyzést írni A következő kérdések alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Milyen hatással volt a lelketekre a baleset? - Mivel töltöttétek el az időt (szabadidőt)? Hogyan tudtatok együttműködni? - Ki irányította a csapatot? - Miből volt konfliktus, és hogy oldottátok meg? 			Frontális	<p>eredő, helyes erkölcsi cselekedetek összessége, ami koronként és közösségenként változik, de mindig a helyes emberi magatartást szem előtt tartva.</p>

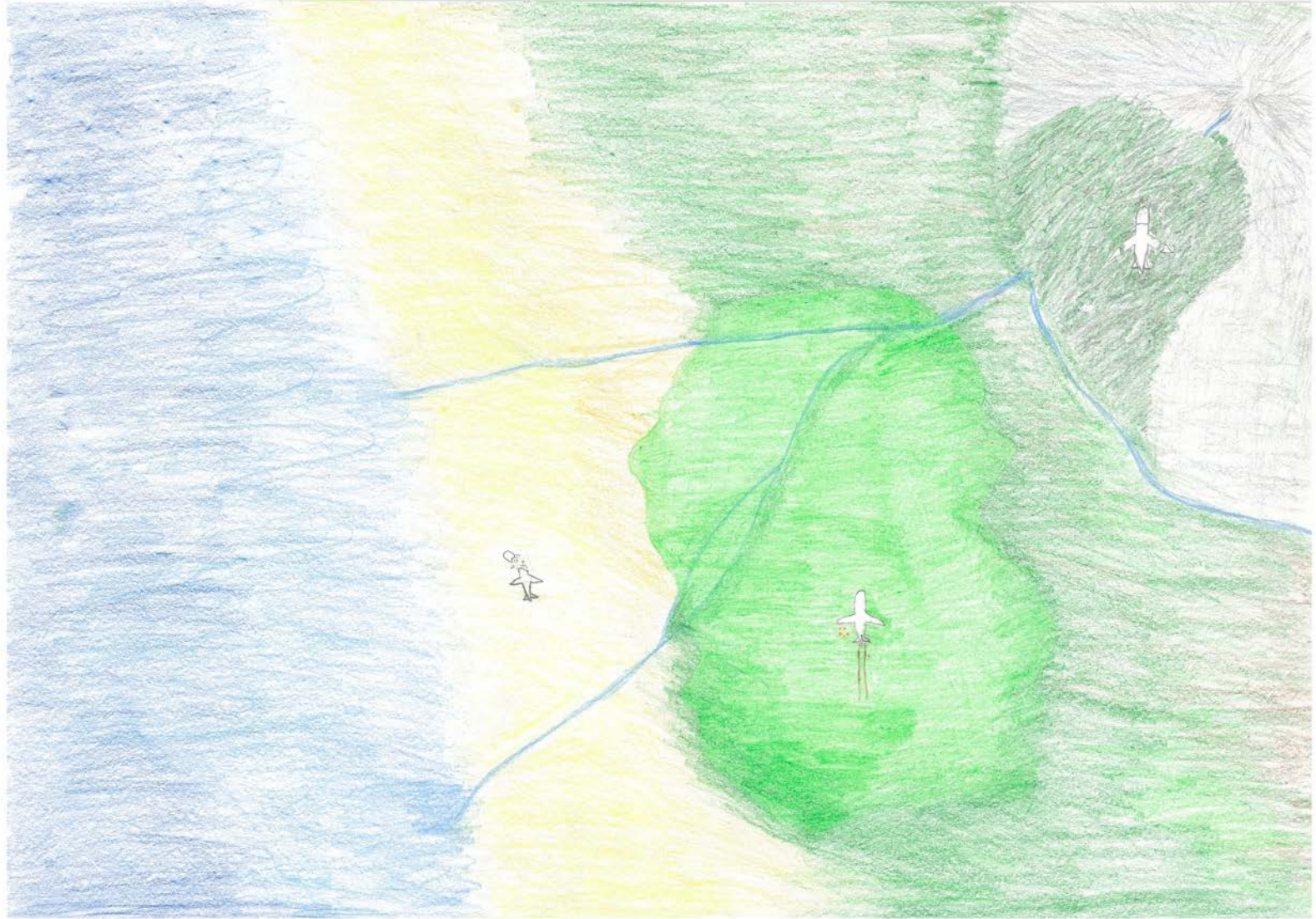
1. Térkép – A szigeten: megérkezéskor

1. Térkép – A szigeten: mentőcsapat érkezik

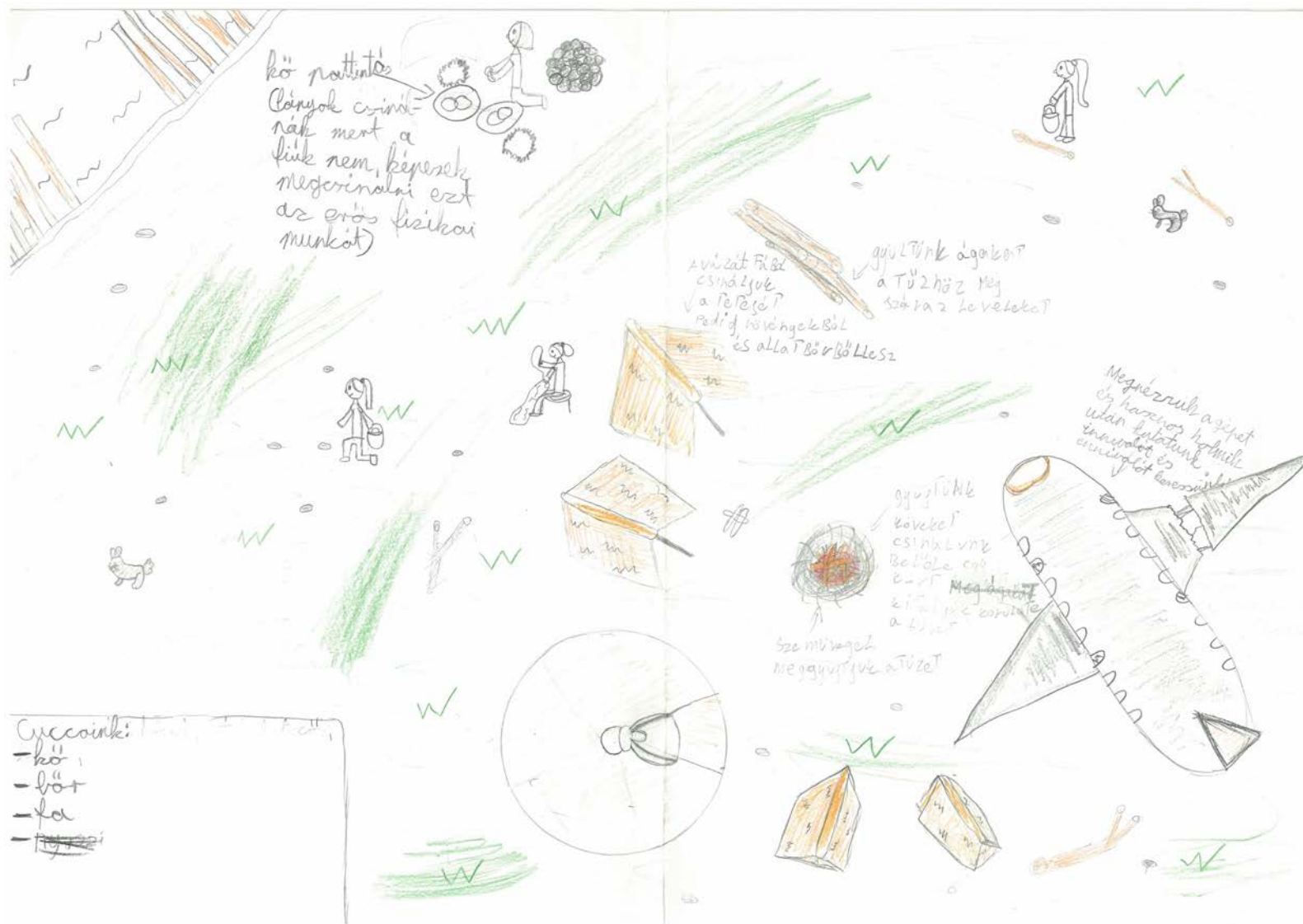
2. Térkép – A hegytetőről a három kényszerleszállás helyszíne (nem tudtak egymásról)

2. Térkép – A hegytetőn

3. térkép – A pusztában

Az órai munka táblaképe

